

SA IMENOM (U IME) ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

GLAVA RATOVANJA HENDEKA

i ona (tj. ovo ratovanje) je (poznato još i pod nazivom, imenom) Ahzab.

("Handekun" je pravi naziv, tj. izgovor, riječi Hendek, a znači: rov, šanac, opkop ili jarak, duboki jarak. U tekstu hadisa misli se na jedan rov što su ga nedaleko od Medine bili iskopali u svoje vrijeme Muhammed a.s. i njegovi drugovi da bi im se bilo lakše braniti od neprijatelja za koje su bili čuli da se spremaju da udare na Medinu. Zaista neprijatelji su bili zaista i došli da udare na Medinu i zaustavili su se kod toga rova. Neprijatelja je bilo deset hiljada vojnika, a muslimana je bilo svega tri hiljade boraca. Neprijatelji muslimana su bili sastavljeni iz skupina, stranaka raznih arapskih plemena sa bezbožničkim Kurejševicima na čelu i od Židova, uglavnom, iz plemena Nedirovića koji su protjerani iz Medine u Hajber. Ti Židovi i te skupine iz raznih arapskih plemena koje su se složile i sklopile kao nekakav savez da udare na Medinu - nazivaju se u Kur'anu i hadisima el-ahzabu. "El-ahzabu" je množina od "hizbun", a "hizbun" znači, između ostaloga, i stranka, skupina ljudi. "El-ahzabu" su stranke, skupine ljudi, a neki tu riječ prevode sa izrazom: saveznici. Prema tome "gazvetul-handeki" znači: ratovanje oko rova, preko rova. A "ve hijel-Ahzabu" znači: A ona (ta bitka) je (bitka, ratovanje protiv poznatih, određenih) skupina (stranaka; saveznika idolopoklonstva, bezboštva). U daljem se tekstu neće više davati ova objašnjenja, a ova će se bitka, vojna nazivati samo izrazima Hendek i Ahzab. Bilo bi pravilno upotrebljavati El-ahzab, ali radi kratkoće upotrebljavaće se oblik Ahzab.)

Rekao je Musa, sin Ukbeta: Bila je (ova bitka) u (mjesecu) ševalu godine četvrtre (poslije Hidžre).

PRIČAO NAM JE Jakub, sin Ibrahima, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Ubejdulaha, izvijestio me je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, izlagao (tj. vršio smotru) njega (na) dan Uhuda, a on (Ibnu Umer) je sin četrnaest godina (tj. a on je imao tada četrnaest godina života), pa nije dao preći njemu (u vojnike, nije dozvolio njemu da učestvuje u bitci, u borbi jer je smatrao da nije još dorastao za borbu). A izložio je (vršio je smotru) njega (na) dan Hendeka, a on je sin petnaest godina (tj. a on je imao tada petnaest godina života), pa je dao preći njemu (u vojnike, dao je dozvolu njemu da učestvuje u borbi, tj. proizveo ga je u čast vojnika).

(Na osnovu ovoga Buharija hoće da dokaže da je Hendek bio četvrtre godine po Hidžri, a ne pete godine kakav je stav nekih, jer je Uhud, tj. borba na Uhudu bila treće godine po Hidžri.)

PRIČAO MI JE Kutejbete, pričao nam je Abdul-Aziz, sin Ebu Hazima, od Sehla, sina Sa'da, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo sa poslanikom Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u Hendeku, a oni (tj. jedni muslimani) kopaju, a mi prenosimo (tu iskopinu) zemlju na našim međuplećima (tj. na prostoru hrptenjače gdje se sastaju pleća - a to će reći: na našim grbačama). Pa je rekao (govorio) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj Bože! Nema života osim život (osim života) drugoga svijeta. Pa oprost i seljenicima i Pomagačima!"

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Muavijete, sin Amra, pričao nam je Ebu Ishak od Humejda: čuo sam Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ka Hendeku, pa kada li Iseljenici i Pomagači kopaju u (jednom) hladnom jutru, pa nisu bili za njih robovi (tj. pa oni nemaju robova nikakvih da) rade to za njih (da rade to njima mjesto njih). Pa pošto je vidio (ono) što je sa njima od truda (napora) i gladi, rekao je:

"Moj Bože! Zaista život je život drugoga svijeta. Pa oprosti Pomagačima i Iseljenicima." Pa su rekli (oni) odgovarajući njemu: "Mi smo (oni) koji su se prisegnuli Muhamedu. Na (ovu) borbu dok smo ostali (tj. dok ostajemo na životu), vječno."

PRIČAO NAM JE Ebu Mamer, pričao nam je Abdul-Varis od Abdul-Aziza, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Počeli su Iseljenici i Pomagači (da) kopaju (onaj poznati, određeni) rov oko (oko) Medine, i (da) prenose (oni iskopanu) zemlju na svojim leđima, a oni govore (tj. radili su to govoreći oni): "Mi smo (oni) koji su se prisegnuli Muhammedu. Na Islam dok smo ostali (dok ostajemo, doživotno), vječno." Rekao je: Govori Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, a on odgovara njima:

"Moj Bože! Zaista ono nema dobra osim dobro drugoga svijeta. Pa blagoslovi (dadni blagoslov) u (među) Pomagače i Iseljenike." Rekao je: Donosi se njima punjenje moje šake od ječma (tj. Donosi im se, Donosilo im se toliko ječma da bi se mogla napuniti moja šaka), pa se napravi (tj. skuha) sa progrklim (ogrklim) salom (lojem), stavi se pred (te) ljude, a ljudi su gladni, a ono (to salo, loj, masnoća-ihaletun) je ružno u grlu (tj. hvata za grlo svojim ružnim ukusom) i za njega je (tj. on ima) smrdljiv miris.

("Ihaletun" je ženskoga roda u arapskom jeziku, prevodi se sa izrazom salo, loj - a te obje riječi drugoga su roda u našem jeziku, pa se zbog toga zamjenice ne slažu u rodu između teksta i prevoda.)

PRIČAO NAM JE Hallad, sin Jahja-a, pričao nam je Abdul-Vahid, sin Ejmena, od svoga oca, rekao je: Došao sam Džabiru, bio zadovoljan Allah od njega, pa je rekao:

Zaista mi (na) dan Hendeka kopamo, pa se izložila (tj. pa se isprijčila jedna) čvrsta površina (ili komad, sloj zemlje kojoj ne može ništa ćuskija, gvozdeni kolac). Pa su došli Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa su rekli: "Ovo je (jedna neprobojna) površina (jedna gromada što) se izložila (isprijčila) u (ovome) rovu." Pa je rekao: "Ja sam silazač (tj. Ja ću sići)." Zatim je ustao, a njegov stomak je zamotan sa (jednim) kamenom (da mu kamen pritisne malo stomak, pa da bi lakše trpio glad i da bi lakše nosio prazan stomak). A ostali smo tri dana ne kušamo (ne kušajući mi nikakvoga) kušanja (tj. ne okusivši ništa). Pa je uzeo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ćuskiju, pa je udario, pa se je vratila (tj. pa je postala ta čvrsta površina, pretvorila se u) pijesak tekući (padajući, tj. u živi pijesak), ili pokretni (nezadrživi pijesak). Pa sam rekao:

"O poslaniče Allaha! Dozvoli mi, ka kući (svojoj da odem)." Pa sam rekao svojoj ženi: "Vidio sam u Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) stvar, nije ti bilo u tome (nikakvoga) strpljenja."

(To jest: "Vidio sam ga gladnoga da to nije za izdržati, da ti ne bi to mogla trpiti.")

"Pa (da li) je kod tebe (nekakva) stvar (od hrane, tj. Imaš li išta za pojesti)?" Rekla je: "Kod mene je (neki) ječam (tj. Imam nekoga ječma) i (jedna) kozica (žensko jare)." Pa sam zaklao (tu) kozicu, a (ona) je samlila (samljela taj) ječam, čak smo učinili (tj. stavili to) meso u lonac. Zatim sam došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, a (ono) tijesto se već razbilo (tj. zakvasilo), a (onaj) lonac (šerpa) je među kamenjem (tj. na kamenju postavljenom uz vatru na koje se stavlja lonac za varenje), već je bio skoro (blizu) da se skuha (svari). Pa sam rekao:

"Jelce (tj. Jedno malo jelo) je za (u) mene, pa ustani ti, o poslaniče Allaha, i (jedan) čovjek, ili dva čovjeka (još)." Rekao je: "Koliko je ono?" Pa sam spomenuo njemu. Rekao je: "Mnogo, lijepo (dobro je to)." Rekao je: "Reci njoj (da ona, tj. neka ona) ne iščupa (ne skida taj) lonac (sa kamenja), a niti (taj) hljeb iz peći (iz furune) do (da ja) dođem (dok ja ne dođem)." Pa je rekao: "Ustanite (Ustajte)!" Pa su ustali (ti svi tude što su bili) Iseljenici i Pomagači. Pa pošto je unišao (naišao) na svoju ženu (Džabir), rekao je: "Teško tebi! Doveo je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (sve one) Iseljenike i Pomagače i ko je sa njima (se zadesio)." Rekla je: "Da li je pitao tebe (o količini jela)?" Rekao sam: "Da."

Pa je rekao (Muhammed a.s.): "Ulazite, i ne tiskajte se (ne guraj te se)." Pa je počeo (Muhammed a.s. da) razbija (da lomi, da mrvli onaj) hljeb i (da) stavlja na njega (ono) meso, i zastire (pokriva taj) lonac i peć kada je (kada bi on) uzeo iz njega, i približuje (tj. dodaje) ka svojim drugovima, zatim iščupa (izvadi meso; ili: zatim skine, otkrije lonac - da opet izvadi iz njega). Pa neprestano razbija (lomi) hljeb i crpa (grabi, uzima iz lonca meso) dok su se zasitili (dok su se svi oni najeli), i ostao je (još i jedan) ostatak. Rekao je:

"Jedi (ti, ženo Džabirova) ovo, i pokloni (još nekome), pa (tj. jer) zaista ljudi su (u takvoj prilici da) je pogodila njih glad."

PRIČAO MI JE Amr, sin Alije, pričao nam je Ebu Asim, izvijestio nas je Hanzalet, sin Ebu Sufjana, izvijestio nas je Seid, sin Mina-a, rekao je: čuo sam Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Pošto se kopao Hendek, vidio sam u Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, žestoku glad (ili: žestoku udubljenost, uleknutost, uvučenost stomaka od gladi, zbog gladi), pa sam se obrnuo (vrnuo, tj. otišao) ka svojoj ženi, pa sam rekao:

"Da li je kod tebe (imaš li od jela neku) stvar (išta), pa (jer) zaista ja sam vidio u poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, žestoku glad (udubljenost stomaka od gladi)?" Pa je izvadila k meni (jednu kožnu) posudu (vreću, torbu), u njoj je sa' (3,34 kg.) od ječma. I za (u) nas je (jedna) životinjica (ovca) pokućarica (ulazi u kuću), pa sam zaklao nju. I samlila (samljela) je (ona taj) ječam, pa je svršila (završila mljevenje) do moga svršavanja (završavanja klanja ovčice). I isjekao sam nju (ovčicu na komade) u njezin lonac (u njezinu šerpu, tendžeru), zatim sam se okrenuo (tj. otišao, vratio sam se) ka poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekla:

"Ne osramoti me sa (tj. u, kod) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i sa (u onoga, i sa onim) ko je sa njim." Pa je došao njemu, pa sam tajno govorio njemu, pa sam rekao: "O poslaniče Allaha! Zaklali smo (jednu) životinjicu našu i samljeli smo (jedan) sa' (3,34 kg) od ječma (sa' ječma koji) je bio kod nas, pa dođi ti, i nekolicina (i nekoliko ljudi) sa tobom (pa da jedu)." Pa je povikao (jakim glasom) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O stanovnici (tj. O prisutnici, O radnici, kopači ovoga) rova! Zaista Džabir je već napravio podrobac (ostatak od hrane, jela, tj. napravio je jedno jelo), pa dođite (požurite) vi!" Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Ne spuštajte (Ne snimajte) nipošto vaš lonac, i ne zakuhavajte nipošto (u hljeb) vaše tijesto do (da) dođem (ja)." Pa sam došao, i došao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, predvodi (predvodeći on te) ljude dok sam došao (ja) svojoj ženi. Pa je rekla: "S tobom (učinio Allah tako, to) i s tobom (učinio tako, to)!"

(To jest: Žena klete i mrmlja od stida što je malo hrane, a muž doveo mnogo ljudi sa Muhammedom a.s.)

Pa sam rekao (ja praveći se da ne čujem ženine kletve): "Već (sam) učinio (onaj predlog) koji si rekla (a to znači: evo doveo sam Muhammeda a.s. i ljudi nekoliko)." Pa je izvadila njemu (Muhammedu a.s.) tijesto. Pa je pljucnuo (Muhammed a.s.) u njega i blagoslovio je. Zatim je upravio k našem loncu, pa je pljucnuo i blagoslovio (je). Zatim je rekao:

"Pozovi (Zovni, Zovi jednu) kuharicu, pa neka zakuha (hljeb) sa mnom. I crpaj (uzimaj, tj. grabi ti, o kuharico,) iz vašega lonca. I ne spuštajte (ne skidajte vi) njega (lonac)." A oni su hiljadu (tj. A njih je bilo hiljadu ljudi sa Muhammedom a.s.). Pa kunem se Allahom zaista već su jeli (oni), čak su ostavili (prestali da jedu od sitosti) njega, i okrenuli se (odstranili su se od jela), a zaista naš lonac zaista hrče (tj. vrije ključa) kao što je on (prije toga ključao), i zaista naše se tijesto zaista zakuhava (u hljeb) kao što je ono (zakuhavalo se prije toga).

PRIČAO MI JE Usman, sin Ebu Šejbeta, pričao nam je Abdete od Hišama, od njegovoga oca, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, (o riječima iz Kur'ana):

"Pošto su došli vama od (strane) iznad vas i od niže od vas, i pošto su se skrenuli (tj. uskolebali, uznemirili vaši) pogledi i (pošto) su doprla (dospjela od uzbuđenja vaša) srca grkljanima (u grkljane)...", rekla je: Bilo je to (neprijatno stanje obuzelo muslimane na) dan Hendeka.

PRIČAO NAM JE Muslim, sin Ibrahima, pričao nam je Šubete od Ebu Ishaka, od Bera-a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (dobrovoljno u prilici da) prenosi (iskopanu) zemlju (tj. prenosaše, prenosio je i on zemlju na) dan Hendeka, čak je sakrila (tj. prekrila prašina) njegov stomak - ili: uprašio se njegov stomak - govori (tj. prenosaše zemlju govoreći, izgovarajući ove stihove):

"Tako mi Allaha da nije Allaha, ne bismo se naputili.
I ne bismo milodarili i ne bismo klanjali.
Pa spusti svakako spokojstvo na nas.
I učvrsti (naše) noge ako se (mi) sukobimo.
Zaista ovi su već se osilili na nas.
Kada su htjeli zavođenje (nas), nismo htjeli."

I podigao bi s njom (sa zadnjom riječi Muhammed a.s.) svoj glas: "Nismo hteli, nismo htjeli."

(Ove stihove je spjevao Abdullah, sin Revahata r.a. Pod zavodnjem se misli na zavodjenje sa puta Islama natrag u bezboštvo i idolopokloništvo.)

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Šubeta, rekao je: pričao mi je Hakem od Mudžahida, od Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Pomogao sam se (tj. Pomognut sam) sa istočnjakom (vjetrom), a uništilo se (Uništeno je pleme) 'Ad sa zapadnjakom (vjetrom)."

PRIČAO MI JE Ahmed, sin Usmana, pričao nam je Šurejh, sin Meslemeta, rekao je: pričao mi je Ibrahim, sin Jusufa, rekao je: pričao mi je moj otac od Ebu Ishaka, rekao je: čuo sam Bera-a (da) priča, rekao je:

Pošto je bio dan Ahzaba i kopao je rov poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, vidio sam ga (da) prenosi od zemlje (zemlju toga) rova, čak je sakrila od mene (ta) zemlja (tj. prašina te zemlje) kožu njegovoga stomaka (trbuha), a bio je mnoge dlake. Pa sam čuo njega (da) pjeva (pjesmu u pjesničkom metru redžezu) sa riječima sina Revahata (Revahatovoga), a on prenosi od (te) zemlje govori (tj. prenosi tu zemlju govoreći):

"Moj Bože! Da nije Tebe, ne bismo se naputili.
I ne bismo milodarili i ne bismo klanjali.
Pa spusti svakako spokojstvo na nas.
I učvrsti (u borbi naše) noge ako se sukobimo.
Zaista ovi su već osilili se na nas.
I ako (ili: Iako) su htjeli zavodjenje, nismo htjeli."

Rekao je: Zatim otegne svoj glas sa zadnjom njom (a to će reći: Otegne glas kada izgovara zadnju riječ "ebejna": nismo htjeli).

PRIČAO MI JE Abdete, sin Abdullaha, pričao nam je Abdussamed od Abdurahmana - on je sin Abdullaha sina Dinara - od njegovoga oca da je Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

Prvi dan (što) sam prisustvovao njemu (tj. u njemu, jednoj borbi, ratovanju) je dan Hendeka.

PRIČAO MI JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam od Mamera, od Zuhrije, od Salima, od Ibnu Umera. Rekao je (Mamer): A izvijestio me je Ibnu Tavus od Ikrimeta, sina Halida, od Ibnu Umera, rekao je:

Unišao sam Hafsi, a njezine pletenice kapaju (što bi moglo da znači da se kupala ili prala glavu prije njegovoga dolaska, a to mu je sestra). Rekao sam: "Već je bilo od posla (ovih) ljudi što vidiš (i sama, tj. jedni priznaše za halifu Aliju, a drugi Muaviju, pa onda nastade među njima borba), pa se ne učini meni (ne dade mi se) od posla (ovoga - od vlasti nijedna) stvar (ništa)." Pa je rekla: "Prikluči se (sastanku, skupu na Sifinu koji će vijećati od stvari, o stvarima halifata i spora između Alije i Muavije), pa (tj. jer) zaista oni iščekivaju tebe, i bojim se da će biti u zadržavanju od njih (njih kakav) razdor (rascjep)." Pa (ona) nije ostavila njega (nije ga pustila da izostane), dok je (najzad na njezin nagovor) otišao. Pa pošto

su se razišli (razjedinili, podijelili) ljudi (koji su učestvovali na tom sastanku nakon izjava Ebu Musa Eš'arije i Amra, sina Asa), govorio je (održao je govor, uzeo je riječ) Muavija, rekao je: "Ko htijaše da govori o ovome poslu (o ovoj stvari, tj. o stvari hilafeta, kalifata), pa neka nadnese (tj. pokaže) nama svoj rog (tj. svoju glavu, svoju stranu lica - a to će reći: neka se pokaže, neka se ne krije), pa (jer) zaista mi smo preči za njega (za ovaj posao za halifat, za čast halife) od njega i od njegovoga oca (tj. od Abdullaha i od Umera, njegovoga oca)." Rekao je Habib, sin Meslemeta: "Pa da li nisi (tj. Pa zašto nisi) odgovorio njemu?" Rekao je Abdullah: "Pa driješio sam svoju odjeću (kojom sam bio omotao leđa i golijeni dok sam sjedio - to je odjeća hubvet) i pomislio sam da rekнем: "Preči je za ovaj posao (za ovu stvar) od tebe (onaj) ko se (koji se) borio (ratovao protiv) tebe i tvoga oca na (za) Islam (na Uhudu i Hendeku jer Muavija i njegov otac u to vrijeme još nisu bili primili Islam). Pa sam se pobojao da rekнем (izrekнем jednu takvu) riječ (koja) će raspršiti (podijeliti taj) skup (zbor, sabor), i proliti krv (muslimana) i nosiće se (tj. prenijeće se) od mene (da sam ja htio nešto drugo) osim to (da mu odgovorim na njegovo izazivanje). Pa sam se sjetio (onoga) što je izbrojio (pripravio) Allah u rajevima (u rajskim vrtovima za one koji se strpe i koji opraštaju uvrede i izazivanja)."

Rekao je Habib: "Sačuvao si se i očuvao si se." Rekao je Mahmud od Abdurrezaka: ....., a njezine pletenice.....

(To jest: Po drugoj predaji u pričanju navedenoga teksta upotrebljen je izraz "nevsatu" mjesto izraza "nesvatu", a oba izraza znače: pletenice. Upravo ovome drugom izrazu daje se kod jezičara prednost, tj. izrazu "nevsatu". Čak neki kažu da izraz "nesvatu" i ne znači ništa, nego da je to izvrnuta riječ "nevsatu".)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Ebu Ishaka, od Sulejmana, sina Sureda, rekao je: rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Ahzaba (tj. Hendeka):

"Ratovaćemo (mi u Meki protiv) njih, a neće ratovati (oni protiv) nas (ovdje u Medini više nikada)."

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Jahja, sin Adema, pričao nam je Israil: čuo sam Ebu Ishaka (da) govori: čuo sam Sulejmana, sina Sureda (da) govori: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori kada su se udaljili (odagnali pomoću Božijom ti) Saveznici (skupine bezbožnika) od njega:

"Sada ćemo ratovati (protiv) njih, a neće ratovati (oni protiv) nas. Mi ćemo ići k njima."

(To se obistinilo poslije četiri godine.)

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Revh, pričao nam je Hišam od Muhameda, od Abideta, od Alije, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on rekao (na) dan Hendeka:

"Napunio Allah na njih (Napunio im) njihove kuće i njihove grobove vatrom kao što su zaposlili (tj. omeli, spriječili oni) nas od (ove) srednje molitve dok je zašlo Sunce (tj. čak je zašlo Sunce, a mi ovu molitvu-namaz ne klanjamo zbog zauzetosti oko kopanja rova da se možemo lakše braniti od njih)."

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, pričao nam je Hišam od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Džabira, sina Abdullaha, da je Umer, sin Hattaba, bio zadovoljan Allah od njega, došao (na) dan Hendeka poslije (nakon) što je zapalo (zašlo ispod horizonta) Sunce, (i) počeo je (da) psuje bezbožnike Kurejševiča i rekao je:

"O poslaniče Allaha! Nisam bio skoro da klanjam dok je skoro bilo Sunce da zapadne (zađe)." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tako mi Allaha nisam klanjao nju (ni ja - ovu molitvu-namaz, tj. ikindiju, popodnevenu molitvu)." Pa smo sišli sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, (u dolinu zvanu) Buthan, pa se očistio (abdestio) za molitvu (tu) i očistili smo se (i mi, abdestili smo i mi) za nju, pa je klanjao popodne (poslije podnevenu molitvu-ikindiju) poslije što je zapalo (zašlo) Sunce (poslije zalaska Sunca). Zatim je klanjao poslije nje sutonsku molitvu (ahšam-akšam).

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Kesira, izvijestio nas je Sufjan od Ibnul-Munkedira, rekao je: čuo sam Džabira (da) govori: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) dan Ahzaba:

"Ko će nam donijeti vijest (izvještaj o ovom) narodu (tj. o neprijatelju ovome što nas opsjeda)?" Pa je rekao Zubejr: "Ja." Zatim je rekao: "Ko će nam donijeti vijest (toga) naroda?" Pa je rekao Zubejr: "Ja." Zatim je rekao: "Ko će nam donijeti vijest (toga) naroda?" Pa je rekao Zubejr: "Ja." Zatim je rekao:

"Zaista za (u) svakoga vjerovijesnika je (bio jedan) pomagač (naročito pouzdan, vjeran pristalica, drug), i zaista moj pomagač (apostol) je Zubejr."

(Trebalo je izvidjeti šta radi i priprema neprijatelj, ali se za to prijavio jedino i samo Zubejr.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Seida, sina Ebu Seida, od njegovoga oca, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, govoraše (tj. da je često veličao i spominjao - zikir činio - Allaha ovako):

"Nema (nikakvoga) božanstva osim Allah, sam On. Ojačao je (On) Svoju vojsku, i pomogao je Svoga roba, i nadvladao (i pobijedio) je Skupine (saveznike bezboštva na Hendeku) sam On, pa nema (nijedne) stvari poslije Njega (nema ništa osim Njega)."

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Fezarija i Abdete od Ismaila, sina Ebu Halida, rekao je: čuo sam Abdullaha, sina Ebu Evfa-a (Ebu Evfaovoga), bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) govori:

Proklinjao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Skupine (Saveznike bezboštva na Hendeku), pa je rekao:

"Moj Bože! Spuštaču Knjige, Brzi (u) računu (obračunu), porazi (ove) Skupine (Saveznika bezboštva). Moj Bože! Porazi ih, i potresi ih."

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, pričao nam je Abdullah, izvijestio nas je Musa, sin Ukbeta, od Salima i Nafi-a, od Abdullaha (Umerovoga), bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio (običaja) kada bi se vratio iz

ratovanja (iz borbe), ili hodočašća ili umre (maloga hodočašća), (da) počne pa (da) veliča tri puta (tj. da izgovori tri puta "Allahu ekber: Allah je veći (od svega i svakoga)!"), zatim (da) govori (tj. izgovori ovo):

"Nema božanstva osim Allah (Allaha), sam On. Nema (nikakvoga) druga (saučesnika) Njemu, Njemu je vlast, i Njemu je hvala i On je na svaku stvar moćan. Vraćajući smo (mi, tj. Mi smo oni koji se vraćaju k Uzvišenom Allahu, i koji ćemo se vratiti k Njemu prilikom smrti naše), pokajnici smo, obožavaoci smo, ničičari smo (oni koji padaju ničice, na sedždu) našem Gospodu, hvalioci smo (oni koji hvale Allaha, zahvaljuju Allahu). Obistinio (tj. Ispunio, Izvršio) je Allah Svoje obećanje, i pomogao je Svoga roba i porazio je (na Hendeku) Skupine (Saveznike bezboštva) sam On."